

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан юридичного факультету

_____ Ярослав ЛАЗУР

« ____ » _____ 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ ПРАВА

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Освітня програма	Право
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Соціологія права**» для здобуття вищої освіти галузі знань **08 Право** спеціальності **081 Право** освітньої програми **Право**.

Розробник: Болдижар С.М. - кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри теорії та історії держави і права

протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Іван ПЕРЕШ

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету
протокол № 2 від 08 вересня 2025 року

Голова науково-методичної комісії _____ Павло ЧЕРЕВКО

© Болдижар С.М., 2025 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет, 2025 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4-й	3-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,6 самостійної роботи студента – 2,7	1-й	2-й
	Лекції:	
	20	8
	Практичні (семінарські):	
	24	4
Вид підсумкового контролю: для денної форми навчання - залік для заочної форми навчання - екзамен	Лабораторні:	
Форма підсумкового поточного контролю: модульна контрольна робота	Самостійна робота:	
	46	78
Форма підсумкового контролю: письмова		

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою курсу є формування у майбутніх спеціалістів - юристів цілісної уяви про суспільство і його державно-правову надбудову, тенденції та закономірності їх становлення, функціонування і розвитку як частин єдиного соціального організму.

Завдання - формування у студентів соціологічного мислення, розуміння соціальних проблем, джерел їх виникнення і можливих шляхів вирішення, що в свою чергу, дозволяє молодим спеціалістам успішно пройти соціальну адаптацію, зорієнтуватися у складних проблемах суспільного життя, найбільш ефективно реалізувати свій професійний, творчий та особистісний потенціал в умовах демократизації українського суспільства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен освоїти наступні компетентності:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі права або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин та принципів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК-1. знання та розуміння предметної галузі, професії; основних концепцій, базових категорій, юридичних понять;

ЗК-2. здатність до безперервного та активного навчання, самоосвіти, постійного підвищення кваліфікації;

ЗК-3. здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК-5. здатність до міжособистісного спілкування; уміння працювати в команді, мотивувати людей та досягати спільної мети; розуміння та повага до різноманітності та мультикультурності;

ЗК-6. здатність діяти з урахуванням соціальної відповідальності та громадянських зобов'язань, з повагою ставитися до права й закону;

ЗК-7. здатність визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення.

Фахові компетентності:

ФК-1. здатність брати участь у розробці нормативно-правових актів;

ФК-2. уміння діяти на основі розвинутої правосвідомості, правового мислення і правової культури;

ФК-3. здатність забезпечувати дотримання законодавства суб'єктами права;

ФК-10. вміння виявляти та усувати причини й умови, що сприяють вчиненню правопорушень;

ФК-11. володіння юридичною термінологією та юридичною технікою, здатність правильно відтворювати результати професійної діяльності в юридичній та іншій документації.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Соціологія права» вивчається на третьому році навчання першого (бакалаврського) освітнього рівня і, відповідно, до структурно-логічної схеми освітньої програми «Право». Опанування дисципліни потребує попереднього вивчення таких освітніх компонентів у межах зазначеної освітньої програми як:

ОК 02. Юридична деонтологія.

ОК 05. Теорія держави і права;

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Право», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.	РН 1
Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.	РН 3
Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.	РН 4
Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.	РН 6
Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.	РН 7
Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.	РН 8
Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.	РН 10

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Соціологія права»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр РН
--	---------

Знати формулювати власну позицію щодо суспільних процесів та явищ, які стосуються досліджуваної тематики. Вміти здійснювати аналіз механізмів правового регулювання в різні історичні періоди, а також рівня розвитку державних інституцій.	PH 1
Уміти шукати інформацію з різноманітних джерел з метою встановлення всіх обставин аналізованої проблеми. Виробити здатність до розробки критеріїв визначення достовірності використовуваних джерел інформації.	PH 3
Знати готувати інформаційно-презентаційні матеріали для представлення отриманих результатів дослідження на наукових заходах різного рівня. Використовуючи сучасні інформаційні технології, професійно підбирати презентаційні матеріали застосовуючи прийоми правової інтерпретації фактів і подій.	PH 4
Уміти формулювати юридично допустимі висновки та заключення, опираючись на отримані результати дослідження.	PH 6
Уміти виявляти проблемні питання державотворчої та правозастосовчої діяльності. Навчитись випрацьовувати найбільш оптимальні варіанти вирішення проблемних питань з урахуванням наявної інформації та здобутих результатів дослідження. Оволодіти навиками вести дискусію щодо визначеної тематики, наводити аргументи і факти для утвердження власної позиції.	PH 7
Уміти критично оцінювати факти, поєднувати новий досвід з набутим раніше і творчо його використовувати для розв'язування проблем історико-правового характеру.	PH 8
Знати проводити порівняльну аналогію історико-правових фактів в порівнянні з процесами, що відбувались на теренах України. Здійснювати порівняльний аналіз державно-правових процесів, що відбуваються в окремих регіонах в межах різних міжнародно-правових систем.	PH 10

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: метод юридичного аргументу; порівняльно-правовий метод; пошуковий метод; пояснювально-ілюстративний метод; дослідницький метод; робота в малих групах тощо.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: заслуховування виступів у ході проведення семінарських (практичних) занять; виконання кожним із здобувач освіти індивідуального творчого завдання (есе), яке захищається у вигляді усної доповіді з питань досліджуваної індивідуальної теми у рамках навчальної дисципліни.

Форма модульного контролю: письмова (написання модульної контрольної роботи).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота (1 модуль)	Модульна	Сума
---	-----------------	-------------

							контрольна робота	
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	50	100
8	7	7	7	7	7	7		
Поточне оцінювання та самостійна робота (2 модуль)								
T 8	T 9	T 10	T 11	T 12	T 13	50		100
8	8	8	8	9	9			

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	50
Модульна контрольна робота	1	50
Разом	5	100

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	50
Модульна контрольна робота	1	50
Разом	5	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Упродовж семестру, в якому вивчається дисципліна, здобувач освіти повинні написати модульну контрольну роботу, що оцінюється у діапазоні від 0 до 50 балів.

Модульна контрольна робота здійснюються у формі надання усних відповідей на 10 запитань, кожне з яких оцінюється у 5 балів. Підсумкова кількість балів за модульну контрольну роботу складається із сукупності правильних відповідей на 10 запитань і не може перевищувати 5 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються здобувач освіти, підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Здобувач освіти, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (менше 35 балів), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Переведення даних із 100-бальної шкали оцінювання у 5-бальну здійснюється в такому порядку:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Порядок оцінювання знань здобувач освіти за результатами заліку:

Оцінка відмінно (A) виставляється, коли здобувач дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання здобувач застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (B) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання на основі програмного та додаткового матеріалу. При виконанні практичних завдань здобувач застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка добре (C) виставляється здобувачу, який повністю розкрив теоретичні питання, а програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичні завдання виконані в цілому правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка задовільно (D) виставляється, коли здобувач розкрив теоретичні питання, проте при викладенні програмного матеріалу допущені окремі помилки. При виконанні практичних завдань здобувач освіти припускається помилок через недостатнє розуміння програмного матеріалу.

Оцінка задовільно (E) виставляється, коли здобувач не повністю розкрив теоретичні питання, відповідь містить суттєві помилки. При виконанні практичних завдань здобувач припускається значних помилок, а виконання завдань викликає значні труднощі у здобувача.

Оцінка незадовільно (FX) виставляється здобувачу, який не розкрив теоретичні питання і не може виконати практичні завдання. Як правило, такий здобувач виявляє здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

Оцінка незадовільно (F) виставляється здобувачу, який не виконав навчальну програму або якийсь елемент її складової, має фрагментарні знання, які не дозволяють розкрити теоретичні питання і виконати практичні завдання. Такий здобувач не може викласти свою думку навіть на елементарному рівні.

За результатами контролю знань здобувачу дозволяється виставлення екзаменаційної оцінки (без підсумкового іспиту) – «відмінно», «добре» та «задовільно». здобувач має право підвищити оцінку, складаючи іспит.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Тема 1. Соціологія - наука про загальні закономірності суспільства.

Поняття, об'єкт і предмет соціології. Соціологічні категорії, соціологічні закони та їх класифікація. Структура і функції соціології в суспільстві. Методи соціологічної науки. Місце соціології в системі суспільствознавства, її зв'язок з іншими науками.

Тема 2. Виникнення соціології та її становлення у ХІХ столітті.

Передумови виникнення соціології. Протосоціологія у соціально-філософських поглядах представників античного періоду та середньовіччя. Соціологічні проекти О.Конта, Г.Спенсера та К.Маркса.

Тема 3. Розвиток соціологічної науки у ХХ столітті.

Соціологічна концепція Е. Дюркгейма. Розуміюча соціологія М. Вебера. Німецька формальна соціологія. Емпірична соціологія. Сучасна соціологія: основні напрями розвитку. Розвиток соціологічної думки в Україні.

Тема 4. Суспільство як соціальна система.

Суспільство, його ознаки та функції. Концепції та теорії розвитку суспільства. Соціальна структура суспільства. Концепції соціальної структури суспільства. Типологія суспільств. Особливості розвитку сучасного українського суспільства.

Тема 5. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.

Концепції соціальної стратифікації та соціальної мобільності. Соціальна нерівність. Зміни і тенденції розвитку соціальної структури українського суспільства. Дослідження суспільної мобільності. Мобільна поведінка та її наслідки.

Тема 6. Проблеми соціальних змін у соціології. Соціальні рухи і соціальні процеси.

Соціальний розвиток суспільства як об'єкт наукового дослідження. Соціологія соціальних змін. Поняття та форми соціальних змін. Соціальні процеси та соціальні рухи. Міграційні процеси: причини та вплив на суспільний розвиток.

Тема 7. Соціальні групи та спільноти.

Поняття соціальній груп та спільнот: їх ознаки та класифікація. Етнічна спільнота. Публіка та натовп: порівняльна характеристика. Поняття, види та ознаки малих соціальних груп. Соціальна взаємодія у групах. Етносоціологія

Модуль 2

Тема 8. Соціальні організації та інститути.

Поняття соціального інституту, його види та функції. Роль соціальних інститутів у життєдіяльності суспільства. Поняття аномії. Інституалізація, її ознаки. Дисфункція інститутів. Соціологічне тлумачення соціальної організації, її ознаки. Структура та типи соціальних організацій. Актуальні проблеми функціонування соціальних інститутів і соціальних організацій.

Тема 9. Особистість і поведінка.

Соціологічні підходи до вивчення особистості. Цінності і оцінки. Потреба, поведінка та її мотивація. Культура як соціальний феномен. Статусно-рольова концепція особистості. Психологічний захист.

Тема 10. Соціальний контроль.

Поняття, елементи та функції соціального контролю. Види і способи соціального контролю. Система соціального контролю. Теорії соціального контролю. Актуальні проблеми соціального контролю.

Тема 11. Девіантна поведінка.

Визначення центральних категорій девіантної поведінки. Причини та динаміка девіантної поведінки. Види девіантності. Поняття „санкції” у соціології. Методи соціологічного дослідження девіантної поведінки. Етичні питання вивчення девіантної поведінки. Теорії девіантної поведінки.

Тема 12. Спеціальні соціологічні теорії.

Поняття соціологічних теорій. Спеціальні соціологічні теорії. Особлива група соціологічних теорій. Соціологічні теорії вузького значення. Характеристика окремих видів соціологічних теорій.

Тема 13. Методика і техніка соціологічного дослідження.

Сутність, ознаки та складові частини соціологічного дослідження. Типологія соціологічного дослідження. Основні методи збирання соціологічної інформації та їх класифікація. Організаційна структура соціологічної діяльності в Україні. Процедура соціологічного дослідження.

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усе	у тому числі					усе	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Тема 1. Соціологія - наука про загальні закономірності суспільства.	6	2				4	6	2				4
Тема 2. Виникнення соціології та її становлення у XIX столітті.	6	2				4	6					6
Тема 3. Розвиток соціологічної науки у XX столітті.	6	2				4	6	2				4
Тема 4. Суспільство як соціальна система.	6	2	2			2	8		2			6
Тема 5. Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.	6	2	2			2	6					6
Тема 6. Проблеми соціальних змін у соціології. Соціальні рухи і соціальні процеси.	6		4			2	6					6
Тема 7. Соціальні групи та спільноти.	8		4			4	6					6

Загалом за модуль 1	44	10	12			22	44	4	2			38
Модуль 2												
Тема 8. Соціальні організації та інститути.	6		2			4	8	2				6
Тема 9. Особистість і поведінка.	8	2	2			4	8		2			6
Тема 10. Соціальний контроль.	8	2	2			4	8	2				6
Тема 11. Девіантна поведінка.	8	2	2			4	6					6
Тема 12. Спеціальні соціологічні теорії.	8	2	2			4	8					8
Тема 13. Методика і техніка соціологічного дослідження.	8	2	2			4	8					8
Загалом за модуль 2	46	10	12			24	46	4	2			40
Усього годин	90	20	24			46	90	8	4			78

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Суспільство як соціальна система.	2	2
2.	Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.	2	
3.	Проблеми соціальних змін у соціології. Соціальні рухи і соціальні процеси.	4	
4.	Соціальні групи та спільноти.	4	
5.	Соціальні організації та інститути.	2	
6.	Особистість і поведінка.	2	2
7.	Соціальний контроль.	2	
8.	Девіантна поведінка.	2	
9.	Спеціальні соціологічні теорії.	2	
10.	Методика і техніка соціологічного дослідження.	2	
Разом		24	4

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Соціологія - наука про загальні закономірності суспільства.	4	4
2.	Виникнення соціології та її становлення у XIX столітті.	4	6
3.	Розвиток соціологічної науки у XX столітті.	4	4
4.	Суспільство як соціальна система.	2	6
5.	Соціальна стратифікація та соціальна мобільність.	2	6
6.	Проблеми соціальних змін у соціології. Соціальні рухи і соціальні процеси.	2	6
7.	Соціальні групи та спільноти.	4	6
8.	Соціальні організації та інститути.	4	6
9.	Особистість і поведінка.	4	6

10.	Соціальний контроль.	4	6
11.	Девіантна поведінка.	4	6
12.	Спеціальні соціологічні теорії.	4	8
13.	Методика і техніка соціологічного дослідження.	4	8
Разом		46	78

8. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби – персональні комп'ютери, мультимедійний проектор.

Програмне забезпечення – пакет Microsoft Office, сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ», платформа «MOODLE», додаток GOOGLE MEET, корпоративна електронна адреса на домені UZHNU.EDU.UA.

9. СПИСОК НАВЧАЛЬНОЇ ТА ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна література:

1. Вербець С. С. Соціологія: посібник. Київ: Кондор. 2021. 552 с.
2. Волович В.І. Соціологія. Підручник Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 808 с.
3. Климанська Л.Д., Савка В.С. Соціологія соціальних проблем. Львів: Львівська політехніка, 2021. 208 с.
4. Литвин А.П., Яковенко А.П. Соціологія: навч. посібн. Львів: Новий Світ. 2022. 365 с.
5. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 с.

Допоміжна література:

1. Leheza Yu., Deliya Y., Ryzhkov E., Albul S., Pliushchenko H. Guarantees of the loyalty of providing public services in Ukraine: legal and social aspects. Journal of Gender and Interdisciplinarity, V. 01 - № 01 - Ано 2020 - Special Edition. P. 221-237.
2. Бандера С. Перспективи Української Революції. Видавництво Наш Формат, 2022. 664 с.
3. Горлач Н., Кремень В., Волович В., Жиленкова І., Романенко М. Соціологія: Підручник. Київ: ЦНЛ, 2019. 808 с.
4. Загальна соціологія: хрестоматія / концепція, упоряд., перекл. А. В. Фурман, В. С. Біскуп, О. С. Морщакова. Київ: Видавництво Ліра-К, 2019. 354 с.
5. Малиш Л. Три покоління українців у стратифікаційних ієрархіях: порівняльна перспектива. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2021. № 3. С. 21–36
6. Марценюк Т. Гендерна рівність та недискримінація на практиці. Видавництво Комора 2021. 176 с.
7. Ручка А. Динаміка ціннісних пріоритетів населення України за останні три десятиліття (1991–2020 рр.) // Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 2020. Випуск 7. С. 69–77.
8. Симончук О. Соціально-статусні самооцінки українців: зміни в часі (2009–2019). Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2021. № 1. С. 5–24.
9. Соціологія: навчальний посібник для студентів / Романенко М., Сюй Цюань Яо. Соціологія: підручник. Київ: ЦНЛ, 2019. 808 с.
10. Соціологія: навчальний посібник для студентів для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко Київ: ДУТ, 2019. 235 с.
11. Танчер В. Колізія культурних ідентичностей у полікультурному суспільстві. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2019. № 4. С. 106–117.

12. Українське суспільство в умовах війни. 2022 : кол. моногр. / С. Дембійський, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. члена-кор. НАН України, д.філос.н. Є. Головахи, д.соц.н. С. Макеєва. Київ : Ін-т соціології НАН України, 2022. 410 с
13. Чезаре Ломброзо. Злочинна людина. Новітні досягнення науки про злочинність. Київ: КНТ, 2021. 274 с.
14. Черниш Н. Й. Особливості розвитку української соціології в умовах російськоукраїнської війни. український соціум. 2022. № 4 (83). С. 9–27.
15. Черниш Н.Й. Соціологічні аспекти дослідження взаємозв'язку глобалізації та пандемії Covid-19 // Український Соціум, 2020, № 4 (75). С. 9–16.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР: станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV: станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Цивільний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV: станом на 27 квіт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
4. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III : станом на 19 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI: станом на 16 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
6. Кодекс адміністративного судочинства України : Кодекс України від 06.07.2005 № 2747-IV: станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
7. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII станом на 18 трав. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

Інтернет ресурси з проблем соціології

1. www.meta-ukraine.com - (Дані про соціологічні публікації в Україні).
2. www.uceps.com.ua/ukr/alt/sociology - (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м.Київ).
3. www.ukrstat.gov.ua - (Статистичні матеріали Держкомстату України).
4. www.sociology.kharkov.ua - (Сторінка харківських соціологів).
5. www.i-soc.com.ua - (Сторінка Інституту соціології НАН України).
6. www.sau@mail.kar.net - (Сторінка Соціологічної Асоціації України).
7. www.socd.univ.kiev.ua - (Факультет соціології та соціальної психології Київського національного університету ім.Тараса Шевченка).
8. <http://www.soc4u.org.ua/editors/index.html> - Соціологія для тебе. Інтернет-проект Студентів відділення соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Часописи (соціологічні і соціогуманітарні)

1. Аналітика (Україна, Київ) - (www.europexxi.kiev.ua).
2. Людина і політика (Україна) - (www.politik.org.ua)
3. Наука. Релігія. Суспільство (Україна, Донецьк) - (www://iai.donetsk.ua/)
4. Розбудова держави (Україна) - (www.rozbudova.org.ua).
5. Соціологія: Теорія, методи, маркетинг (Україна, Київ) - (www.ecsocman.hse.ru/soc-ua).
6. Статистика України. Науково-інформаційний журнал (Україна) - (www.ukrstat.org).